

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้มีความมุ่งหมาย เพื่อศึกษาภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ
4. การเก็บรวบรวมข้อมูลและการจัดกระทำข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ รองผู้อำนวยการสถานศึกษา และหัวหน้างาน ในสถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ จำนวน 37 แห่ง จำแนกเป็น รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 110 คน และหัวหน้างาน จำนวน 1,069 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยสุ่มจากรองผู้อำนวยการสถานศึกษาละ 2 ถึง 4 คน และหัวหน้างานสถานศึกษาละ 4 ถึง 11 คน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 371 คน ตามขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) โดยจำแนกเป็นรองผู้อำนวยการสถานศึกษา 86 คน และหัวหน้างาน 285 คน รายละเอียดดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง รองผู้อำนวยการสถานศึกษาและหัวหน้างาน
 จำแนกตามประเภทของสถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียง

ประชากร / ตัวอย่าง	กลุ่มประชากร			กลุ่มตัวอย่าง			
	ประเภท ของสถานศึกษา	รอง	หัวหน้า	รวม	รอง	หัวหน้า	รวม
		ผู้อำนวยการ	งาน		ผู้อำนวยการ	งาน	
1.วิทยาลัยเทคนิคสระแก้ว	4	23	27	3	6	9	
2.วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี	3	35	38	2	8	10	
3.วิทยาลัยเทคนิคนครนายก	4	35	39	2	8	10	
4.วิทยาลัยเทคนิคบูรพาปราจีน	3	15	18	2	4	6	
5.วิทยาลัยเทคนิคฉะเชิงเทรา	2	35	37	2	9	11	
6.วิทยาลัยเทคนิคจุฬารัตน์	4	35	39	3	9	12	
7.วิทยาลัยเทคนิคชลบุรี	3	35	38	2	9	11	
8.วิทยาลัยเทคนิคสาคู	3	35	38	2	9	11	
9.วิทยาลัยเทคนิคระยอง	4	35	39	3	9	12	
10.วิทยาลัยเทคนิคมาบตาพุด	3	25	28	2	7	9	
11.วิทยาลัยเทคนิคบ้านค่าย	3	30	33	2	8	10	
12.วิทยาลัยเทคนิคจันทบุรี	3	35	38	2	9	11	
13.วิทยาลัยเทคนิคตราด	4	35	39	3	9	12	
14.วิทยาลัยการอาชีพวังน้ำเย็น	2	25	27	2	7	9	
15.วิทยาลัยการอาชีพกบินทร์บุรี	2	25	27	2	7	9	
16.วิทยาลัยการอาชีพนครนายก	4	35	39	3	9	12	
17.วิทยาลัยการอาชีพองครักษ์	2	16	18	2	4	6	
18.วิทยาลัยการอาชีพพนมสารคาม	2	35	37	2	9	11	
19.วิทยาลัยการอาชีพบางปะกง	3	17	20	2	5	7	
20.วิทยาลัยการอาชีพบางละมุง	3	23	26	2	6	8	
21.วิทยาลัยการอาชีพพนัสสรินทร์	4	35	39	3	9	12	
22.วิทยาลัยการอาชีพพานทอง	3	25	28	2	7	9	
23.วิทยาลัยการอาชีพแกลง	2	16	18	2	4	6	
24.วิทยาลัยการอาชีพนายายอาม	3	25	28	2	7	9	
25.วิทยาลัยการอาชีพสอยดาว	2	25	27	2	7	9	
26.วิทยาลัยการอาชีพบ่อไร่	2	22	24	2	6	8	

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ประชากร / ตัวอย่าง	กลุ่มประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	รอง	หัวหน้า	รวม	รอง	หัวหน้า	รวม
	ผู้อำนวยการ	งาน		ผู้อำนวยการ	งาน	
ประเภท ของสถานศึกษา						
27.วิทยาลัยสารพัดช่างปราจีนบุรี	2	19	21	2	5	7
28.วิทยาลัยสารพัดช่างฉะเชิงเทรา	2	30	32	2	8	10
29.วิทยาลัยสารพัดช่างชลบุรี	4	35	39	3	9	12
30.วิทยาลัยสารพัดช่างระยอง	3	25	28	2	8	10
31.วิทยาลัยสารพัดช่างจันทบุรี	4	25	29	3	7	10
32.วิทยาลัยสารพัดช่างตราด	2	28	30	2	7	9
33.วิทยาลัยอาชีวศึกษาฉะเชิงเทรา	4	35	39	4	11	15
34.วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี	4	35	39	4	11	15
35.วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ฉะเชิงเทรา	2	35	37	2	10	12
36.วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ชลบุรี	3	35	38	2	9	11
37.วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สระแก้ว	3	35	38	2	9	11
	37	110	1,069	86	285	371

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษารั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพตามตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม และประเภทของสถานศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ (Check List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสถาบัน การอาชีวศึกษาภาคตะวันออก โดยผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับภาวะความเป็นผู้นำ แบบปรับเปลี่ยนรูปแบบแนวคิด (Transformational Leadership) ตามทฤษฎีของเบสส์ และอวลิโอ (Bass & Avolio, 1990) เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ตัวเลือกเกี่ยวกับภาวะผู้นำ ด้านการสร้างบารมี (Charisma or Idealized Influence) ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration Motivation) ด้านการกระตุ้นเขานับปัญญา (Intellectual Stimulation) และด้านการคำนึงถึงเอกลักษณ์ (Individual Consideration)

การสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามขั้นตอน ดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำ (Leadership) ของผู้อำนวยการสถานศึกษาตามแนวคิดของ แบสส์ และอวาลิโอ (Bass & AVALIO, 1990) และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของผู้นำของผู้อำนวยการสถานศึกษา

2. ร่างแบบสอบถามเสนอประธานคณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบเสนอแนะ และปรับปรุงแก้ไข

3. เสนอแบบสอบถามต่อผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อตรวจสอบความสมบูรณ์ของเนื้อหา (Content Validity) และการใช้ภาษาที่ถูกต้องเหมาะสม โดยผู้ทรงคุณวุฒิมีรายนามและตำแหน่งดังต่อไปนี้

3.1 รองศาสตราจารย์ ดร.วชิระ ชวหา	รองศาสตราจารย์ประจำภาควิชา การบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
3.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสรี ชัดเข้ม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำภาควิชา วิจัยและวัดผลการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
3.3 ดร. สุรัตน์ ไชยชมภู	ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ชลบุรีเขต 1
3.4 นายวัชร อนุศาสนกุล	ผู้อำนวยการสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียง 2
3.5 ว่าที่ร้อยตรี ณรงค์ เกษตรภิบาล	ผู้อำนวยการสถาบันการอาชีวศึกษา ภาคตะวันออกเฉียง 3

4. เสนอแบบสอบถามที่ได้รับการพิจารณาเสนอแนะจากผู้ทรงคุณวุฒิต่อประธานที่ปรึกษางานนิพนธ์เพื่อปรับปรุงแก้ไข และนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับรองผู้อำนวยการและหัวหน้างานที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียง 37 แห่ง จำนวน 45 คน ซึ่งมีได้รับเลือกเป็นกลุ่มตัวอย่างและวิเคราะห์หาคุณภาพเครื่องมือดังนี้

4.1 การหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination) โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) ระหว่างค่าเฉลี่ยรายข้อกับค่าเฉลี่ยรวม (Item-Total Correlation) ได้ค่าสหสัมพันธ์ (r) รายข้อแต่ละด้านของแบบสอบถามดังนี้

- 4.1.1 ด้านการสร้างบารมี ค่าสหสัมพันธ์รายข้อ (r) อยู่ระหว่าง .59 ถึง .83
 4.1.2 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ค่าสหสัมพันธ์รายข้อ (r) อยู่ระหว่าง .67 ถึง .88
 4.1.3 ด้านการกระตุ้นเขavnปัญญา ค่าสหสัมพันธ์รายข้อ (r) อยู่ระหว่าง .39 ถึง .85
 4.1.4 ด้านการคำนึงถึงเอกลักษณ์ ค่าสหสัมพันธ์รายข้อ (r) อยู่ระหว่าง .48 ถึง .87

4.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990, pp. 202-204) ได้ค่าความเชื่อมั่นรายด้าน (α) แต่ละด้าน ดังนี้

- 4.1.1 ด้านการสร้างบารมี ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) เท่ากับ .96
 4.1.2 ด้านการสร้างแรงบันดาลใจ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) เท่ากับ .96
 4.1.3 ด้านการกระตุ้นเขavnปัญญา ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) เท่ากับ .95
 4.1.4 ด้านการคำนึงถึงเอกลักษณ์ ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α) เท่ากับ .96

โดยมีรายละเอียดการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) และค่าความเชื่อมั่นรายด้าน (α) ในภาคผนวก ข หน้า 82

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำหนังสือจากภาควิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงใต้ ทั้ง 37 แห่ง รายละเอียดหนังสือขอความร่วมมือปรากฏในภาคผนวก ก หน้า 80

2. สถานศึกษาสังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงใต้ทุกแห่งนำส่งคืนทางไปรษณีย์ ได้แบบสอบถามกลับคืนจำนวน 325 ฉบับ และเป็นแบบสอบถามที่สมบูรณ์ทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 87.60 ของแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 371 ฉบับ ดังรายละเอียดในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของแบบสอบถามที่จัดส่งและได้รับกลับคืนจำแนกตามสถานศึกษา

แบบสอบถาม ประเภท ของสถานศึกษา	แบบสอบถามที่จัดส่ง			แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน			ร้อยละ
	รอง ผู้อำนวยการ	หัวหน้า งาน	รวม	รอง ผู้อำนวยการ	หัวหน้า งาน	รวม	
1. วิทยาลัยเทคนิคสระแก้ว	3	6	9	3	6	9	100
2. วิทยาลัยเทคนิคปราจีนบุรี	2	8	10	2	4	6	60.00
3. วิทยาลัยเทคนิคนครนายก	2	8	10	2	8	10	100
4. วิทยาลัยเทคนิคบูรพาปราจีน	2	4	6	2	4	6	100
5. วิทยาลัยเทคนิคฉะเชิงเทรา	2	9	11	2	9	11	100
6. วิทยาลัยเทคนิคจุฬารามณ์	3	9	12	3	9	12	100
7. วิทยาลัยเทคนิคชลบุรี	2	9	11	2	9	11	100
8. วิทยาลัยเทคนิคศักดิ์หีบ	2	9	11	0	0	0	0
9. วิทยาลัยเทคนิคระยอง	3	9	12	3	9	12	100
10. วิทยาลัยเทคนิคมาบตาพุด	2	7	9	2	7	9	100
11. วิทยาลัยเทคนิคบ้านค่าย	2	8	10	2	8	10	100
12. วิทยาลัยเทคนิคจันทบุรี	2	9	11	2	9	11	100
13. วิทยาลัยเทคนิคตราด	3	9	12	2	5	7	58.33
14. วิทยาลัยการอาชีพวังน้ำเย็น	2	7	9	2	7	9	100
15. วิทยาลัยการอาชีพกบินทร์บุรี	2	7	9	2	7	9	100
16. วิทยาลัยการอาชีพนครนายก	3	9	12	3	9	12	100
17. วิทยาลัยการอาชีพองครักษ์	2	4	6	2	4	6	100
18. วิทยาลัยการอาชีพพนมสารคาม	2	9	11	2	9	11	100
19. วิทยาลัยการอาชีพบางปะกง	2	5	7	2	5	7	100
20. วิทยาลัยการอาชีพบางละมุง	2	6	8	2	6	8	100
21. วิทยาลัยการอาชีพพนัสนิคม	3	9	12	2	9	11	91.67
22. วิทยาลัยการอาชีพพานทอง	2	7	9	1	4	5	55.55
23. วิทยาลัยการอาชีพแกลง	2	4	6	2	4	6	100
24. วิทยาลัยการอาชีพนายายอาม	2	7	9	2	7	9	100
25. วิทยาลัยการอาชีพสอยดาว	2	7	9	0	0	0	0
26. วิทยาลัยการอาชีพบ่อไร่	2	6	8	2	6	8	100

ตารางที่ 2 (ต่อ)

แบบสอบถาม ประเภท ของสถานศึกษา	แบบสอบถามที่จัดส่ง			แบบสอบถามที่ได้รับกลับคืน			
	รอง	หัวหน้า	รวม	รอง	หัวหน้า	รวม	ร้อยละ
	ผู้อำนวยการ	งาน		ผู้อำนวยการ	งาน		
27.วิทยาลัยสารพัดช่างปราจีนบุรี	2	5	7	2	5	7	100
28.วิทยาลัยสารพัดช่างฉะเชิงเทรา	2	8	10	2	8	10	100
29.วิทยาลัยสารพัดช่างชลบุรี	3	9	12	0	9	9	75.00
30.วิทยาลัยสารพัดช่างระยอง	2	8	10	2	8	10	100
31.วิทยาลัยสารพัดช่างจันทบุรี	3	7	10	3	7	10	100
32.วิทยาลัยสารพัดช่างตราด	2	7	9	2	7	9	100
33.วิทยาลัยอาชีวศึกษาฉะเชิงเทรา	4	11	15	4	11	15	100
34.วิทยาลัยอาชีวศึกษาชลบุรี	4	11	15	4	11	15	100
35.วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ฉะเชิงเทรา	2	10	12	2	10	12	100
36.วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี ชลบุรี	2	9	11	2	9	11	100
37.วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี สระแก้ว	2	9	11	1	3	4	36.36
รวม	86	285	371	73	252	325	87.60

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS For Windows Version 10.3 (Statistical Package for Social Science for Windows Version 10.3) ดังนี้

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาภาวะผู้นำของผู้ผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษาในภาคตะวันออก โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) แล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์ของบุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง แก้วนิล (2535, หน้า 23-24) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง มีภาวะผู้นำมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง มีภาวะผู้นำน้อยที่สุด

2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสถาบันการอาชีวศึกษา ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือระหว่างความคิดเห็นของรองผู้อำนวยการสถานศึกษาและหัวหน้างาน โดยใช้ การทดสอบค่าวิกฤตที (t -test)

3. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำของรองผู้อำนวยการสถานศึกษาและหัวหน้างาน จำแนกตามประเภทสถานศึกษา ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) และการทดสอบรายคู่ โดยวิธี ของบอนเฟอร์รอนนี (Bonferroni Test) ซึ่งมีความเหมาะสมกับการเปรียบเทียบระหว่างคู่ที่ตัวแปรแต่ละคู่มีกุ่มตัวอย่างจำนวนน้อย